

Q. F. F. Q. S.
DISSERTATIO ACADEMICA,
DE

DAVIDE,
AQUAM BETHLEHEMITICAM
APPETENTE,

2. Sam. XXIII: v. 16.

QUAM
*Suffrag. Ampliff. Facult. Philos. in Reg. ad Auram
Academia,*

PRÆSIDE
VIRO CELEBERRIMO,

D^N. CAROLO ABRAH.
CLEWBERG,

L. L. O. O. & Græc. PROFESS. Reg. & Ord.
& Facult. Phil. h. t. Decan. Max. Spect.

PRO
SUMMIS IN PHILOSOPHIA HONORIBUS

Publicæ Candidorum censuræ submittit

CHRISTIERNUS SALMENIUS,

OSTROBOTNIENSIS.

IN ACROAT, ACADEMICO MAJORI DIE XXIII. Oâ.
Anni MDCCLVI.

Horis Ante Meridiem Consvetis.

ABOÆ, Impressit Direct. & Typogr. Reg. Magn. Duc.
Finland, JACOB MERCKELL.

S:Æ R:Æ M:TIS
MAGNÆ FIDEI VIR

Perillustis Generosissimeque DOMINE,

**D^{N.} WILHELME
CARPELAN,**

Copiarum Pedestrium Legionis Ostrobothniensis
Chiliarcha & Eques Ordinis Ensisferi,
DOMINE GRATIOSISSIME.

F*Enningiæ. Cum. Emolumentum. Tum. Decus. Inclite. Glorie Majorum. Gloriose. Amule. Bothniæ. Delicium. Nostræ. Hujusque. Sidus. Beneficum. Qui. Pretium. Statuis. Litteris. Et. Ingenuis. Artibus. Profusoque. Adfectu. Sublimem. Eminentis. Doctrinæ. Arcem. Invadis. Et. Comite. Pietate. In. Virtutis. Eximie. Ardua. Via. Strenue. Incedis. Sicque. Immortali. Coruscas. Gloria. Adspicias. Humillimus. Obtestor. Sereno. Placidoque. Vultu. Clientem. Ad. Parnassi. Radices. Hærentem. Nec. Respuas. Humillimi. Pectoris. Thura. Ad. Aram. Gratiæ. Tuae. Deposita. Det. Summus. Rerum. Arbitr. Animo. Præcelso. Perennem. Vigorem. Corpori. Robur. Morborum. Telis. Inexpugnabile. Voveo.*

Perillustis & Generosissimi TUI NOMINIS

Cliens devotissimus,
CHRISTIERNUS SALMENIUS.

§. I.

IN Scripturæ Sacræ interpretatione qui feliciter progredi voluerit, eum artis Hermeneuticæ doctores, præter alia prudenter admodum monere novimus, a sensu litteræ, verborumque proprietate facile ne discedat, adque tropicam orationis expositionem devenire vetant, nisi metus manifestæ absurditatis, & evidens id exigat necessitas, aut textus *συνάφια* & parallelismus aliorum locorum verba figurate accipi dicent. Quo vero salubrius est hoc monitum, eo majora pluraque damna & quandam veluti errorum lliada rei exegeticæ attulisse ejus neglectum, historia litteraria, tristibus illius generis exemplis abundans, ostendit. Sic, recte monente Hieronymo, historiarum veritatem abstulit, de paradiso agens, troporum cominiscendorum auctor ORIGENES. Totam paradisi continentiam tropologica interpretatione subvertit, ait Hieronymus Ep. ad Pammach. T. IV. Opp. P. II: f. 310. ed. Martian. Simili ratione theoricæ TH. BURNETUS, DETHL. CLUVERVS, WHISTONUS, WOODWARDUS, ceterique novi mundorum Architecti, simplicem Mosis stylum in

A Al-

allegorias convertunt. Nec aliter TINDALIUS historiam lapsus, HERM. HARDTIUS historiam Jonæ, TH. WOOLSTONUS miracula Salvatoris, ejusque resurrectionem SPINOZA, ut alios mittamus, singulari protervia & allegorias fingendi pruritu, pervertere ac eludere laborant (a) Pluribus, cui volupe fuerit documentis de asserti veritate convinci, poterit is amplissimam exemplorum silvam congestam videre apud Celeber. DEYLINGIUM in erudita dissertatione, qua docetur, a vocum phrasiumque proprietate non facile esse discedendum. (b). Nobis cum perspicere licuerit, vel in unicæ illius historiæ expositione, quæ de Davide agit, aquas e porta Bethlehemitica appetente, quam multi Interpretum, difficultate sensus litteralis ibi occurrentis moti, faciles nimium tropicam ejus interpretationem adoptarint: visum fuit operæ pretium, de causis, quibus adductus, tanto dictæ aquæ desiderio flagraverit Rex pius & sapiens, breviter differere. Tuam vero C. L. simul nobis expetimus humanitatem, Teque innoxios nostros conatus æqui bonique consulturum speramus.

§. II.

Verba quibus potissimum hoc Davidis continetur desiderium, leguntur 2. Sam. c. XXIII: v.

15.

(a) Cf. *Bibliothèque Britannique* T. II. p. 198.

(b) *Obis. S. S. P. V. C. XXIV. p. 299. seq.*

15. hunc in modum: ויתאוו רור ויאמר מי Quæ
:ישקני מים מכאן בית - לחם אשר בשער: cum a Rege pio & gravi fuerint profecta, inter-
pretes in caussa alleganda, cur aquas tantopere
desiderarit, dubii, in varia abierunt sententiarum
divortia. Judæorum veteres, ut plerumque ad al-
legorias & fabulas in exponendis Sacris Pandectis,
faciles dilabuntur, ita & h. l. eorum quidam per
aquas significari *legem*, per *fitim* Regis, innui eum
optasse expositionem legis, idque a senioribus Sy-
nedrii, in Bethlehemi porta confidentibus. Ita
namque Raschi, ex versione Breithauptii, Dixe-
runt Rabbini nostri; Opus habuit (David) face-
re interrogationem aliquam, a Synedrio (fena-
torum), qui sedebant in porta Bethlechেম. Idem
testatur de tribulibus suis, R. D. Kimchi ad hunc
locum. Et, ipsi interpretantur verba, Quis pota-
bit me aquis? allegorice: quoniam quæ signifi-
cant *legem*, ut Jes. LV. 1. O omnes sitientes,
venite ad aquas; & explicatio verborum, quis
potabit me aquis? est quod decisione ipsi opus
erat a Synedrio petenda, quod in Bethlechেম e-
rat, & hoc est, quod dicit ex puteo Bethlehemi-
tico: quod autem additur, qui in porta, illustra-
tur ex eo, quod dicitur Deut. XXV: v. 7. ver-
sus portam ad seniores. (a) Quænam autem
fuerit illa qvæstio, cujus decisionem expetiisse
volunt, videre licet Talmud. Babyl. Bava kama

A2

f. 60.

(a) Vid. ופשי commentat. Hebr. ad h. t. ed. Breit-
haupt. p. m. 258.

f. 60. 2. Verum huic exponendi rationi, merito objicitur, quod olim Kimchius, ורבים אלה רחוקים מאד מדרך הפשט Verba autem hæc nimium absunt, a simplicitate litteræ. (b) Agnovit idem AUG. PFEIFFERUS (c), & hoc proinde valde improprium esse fatetur. Quod tamen non ea mente largitur, ac si in proprietate litteræ heic manendum esse judicaret. Sed quod aliam locum hunc allegorice exponendi viam, ut planiorem, illi Judæorum modo memoratæ; præferret. Iis nimirum sensum litteralem premi incommodis & absurdis censet vir eruditus, ut ab eo ad allegoricum transilire non dubitet: adeoque non aquam corpoream heic desiderasse Davidem, verum spiritualem illam, cujus Joh. XVIII. 15. fit mentio, subinuisse, firmiter asserit. Absurda illi numerantur duo: quod scilicet alias muliebri nimis fuisset istud tam pii Regis & gravis desiderium: & certe non commemorandum tam curiose. *Alterum*, quod aquam non bibit, sed effudit, id minime facturum, si corpoream expetiisset aquam. Mitior Paulo CALOVIO, dum sensum litteralem non plane rejicit, causam vero, cur David aquam bibere noluerit, in ceteris etiam hanc fuisse asserit, ut indicaret non tam corporalem, quam spiritualem sitim Messia, in Bethlehem aliquando prodituri, sibi hoc desiderium excitasse. (d)

§. III.

(b) *In Comment. ad b. l.*

(c) *Diffid. Script. Locc. Cent. II. Loc. XCI.*

(d) *Bibl. illustr. b. l. v. 16.*

§. III.

TAnti ne sint momenti, an secus, quæ allegorici sensus Patronos, ut litteralem missum facerent, permoverunt absurda, nobis jam visuris, non abs re fuerit, in antecessum disquirere, utrum ullam veri speciem habeat improprie Davidem hac occasione esse locutum. Et certe, si cogitaverimus, Sacrum Scriptorem heic simplici planoque stilo heroum Davidis illustria facta, inque iis horum trium maxime memorandum, de aqua è fonte Bethlehemi adducta, referre; haud facile ulla verosimilis suspicio legentibus suboriri poterit, eundem verbis in se perspicuis jungendum voluisse sensum figuratum. Dixeris fortasse, ipsum regem, improprio hocce sermone usum, bonorum spiritualium desiderium sic indigitare. Verum, quis sibi persvadeat, id ex abrupto, nulla commoda occasione oblata, facturum Davidem? Quis hanc ex ejus verbis elicere poterit sententiam: qualis ne illis quidem, qui regi adstabant, & ex omnibus circumstantiis rectius de ejus mente quam nos, ex brevissimis verbis, judicare potuerant, suboluit? Cur quæso tres illi heroes, omnibus *κατὰ τὸ πρῶτον* intellectis, summum vitæ discrimen adire non dubitarunt? Porro, largiamur tantisper, tropicis phrasibus verba fecisse Davidem, numne hoc posito, mentem suam deinde planius fuisset expositurus, quemadmodum de Servatore legimus Joh. XVIII. 13. 14. Quis credat Scriptorem *θεολογικόν* sensum sub verbis latentem non detecturum, ne lector minus recte

intelligeret, quam alibi adhibuisse cautelam Johannem constat? (a) Tandem nec mihi pervaserim, Davidem hoc momentum, utpote ad rem maxime spectans, silentio prætermitturum, cum in eo esset, ut causam, cur aquam bibere nollet, assignaret; nectalem allegaturum fuisse crediderim, quæ, ad aquas proprie dictas, respiceret.

§. IV.

EViſto, ut speramus, §. superiori, minus verisimile reddi, verba hujus narrationis allegorice esse intelligenda; expendamus jam par est, duo ista, quæ §. II. attigimus, momenta; quo pateat, tantumne iis inſit ponderis, ut a proprietate litteræ nos dimovere valeant. Primo proinde videndum loco, an muliebri nimis & tale, quod regem prudentem piūque dedecet, dici mereatur illud aquæ Bethlehemiticæ desiderium. Nec difficilem huncce futurum opinamur solutu nodum, quin potius evinci facile posse, Davidem, cum aquæ illius proprie dictæ, desiderio teneri semet fateretur, nec insoliti quidquam commississe, nec regia persona indignum. Id patebit evidentius, ubi veras indagaverimus causas, cur aquas sibi dari Bethlehemiticas optarit. Eas enim non assecuti interpretes, ad figuras & tropos, littera relicta, nulla urgente necessitate vera, sunt dilapſi: quamvis nec eadem eorum, qui litteræ proprietati inhærent, circa causas desiderii sit sententia. Ju.

(a) *Cap. VII. v. 39.*

Judæorum Magistri nonnulli aquam ideo a Davide desideratam, ut in festo Tabernaculorum libaretur, immo & dein sive ab ipso, sive ejus nomine, actu libatam esse, contendunt. Ita namque mentem illorum exprimit R. D. Kimchi. ויש מרבתי זל שפוי זכרים אלה כמשמען שנתאוו דוד למים אבל אמרו כי הזמן הזה היה זג רטכות שהיו מנסבין בו המים ובזה עשה דוד שם כי היתר הבמות היה עז ובסך מים אלו בבמה h. e. sunt etjam ex doctoribus nostris, b. m. qui explicant hæc verba, prout jacent, quod David desideraverit aquam, sed dicunt, quod istud tempus fuerit Festum Tabernaculorum, in quo libant aquam, & quod David fecerit ibi excelsum, quia tum excelsis adhuc erat præstantia, libaveritque aquam illam in excelsis. Nam inter reliqua Festi Tabernaculorum solennia, id quoque usu erat receptum, ut aqua septem illis diebus libaretur, super altare, ita quidem, ut cum libamine vini, ad jube sacrificium matutinum pertinentis, illa aqua super altare effunderetur. Libabatur autem aqua ad cornu altaris australe occidentale, supra ambitum altaris medium, ut descenderet usque ad illa foramina, hunc in finem in illo cornu fabricata. Nam ampulla aurea, continens tres logos, replebatur aqua ex amne Siloah, quæ si per portam aquarum afferebatur, inflabant tubas. Deinde ascendebat Sacerdos altare, & effundebat aquam elata manu ex ampulla in cyathum. vel tubum

tubum argenteum occidentalem, ut aqua ad pavimentum altaris, per istum tubum descenderet, & sic ulterius in torrentem Kidron derivaretur. (a) In-primis hæc libationis aquarum cerimonia in Festo Lætitiae peragebatur & nomine וישך חטין venire siveverat; eaque vel ad petendam a D^Eo pluviam, pro fœcunditate telluris necessariam, quia hoc Festo circa pluvias totius anni decernere statuunt Rabbini (b), vel potius ad obtinendam Spiritus Sancti effusionem, tanta cum religione observabatur, teste Talmude Hierosolymitano, in codice Succa. (c)

§. V.

QUæ quidem de ritu libationis aquæ, in Festo Tabernaculorum observato, recte non minus quam erudite, commemorant Ebræorum Doctores. Utrum autem inde sequatur, hujus intuitu motum Davidem, tantopere aquam illam appetiisse, haud absque causâ quæri poterit. Etenim, ut rite se habeat ea conclusio, supponatur necesse est, illum aquæ libandæ ritum dudum tempore Davidis invaluisse: quod nec e textu colligi, neque firmis antiquitatis testimoniis evinci tuto poterit. Quin

(a) *Maimonid. Hilc. Temid. Umasaph. C. X. §. IX. seq.*

(b) *Conf. R. Ben. Gerson. ad. 2. Sam. XXIII, v. 16. Es. XII. v. 3.*

(c) *Fol. 55. cit. Carpz. in appar. hist. erit. p. 422.*

potius totum illum ritum, sub templo demum secundo, a Rabbanitis introductum esse, peculiari dissertatione, data opera probare annisus, & accurate omnia, quæ memoratu digna de eodem in Judæorum & Christianorum scriptis sparsim leguntur, complexus est CONRADUS IKENIUS. (a). Quod si proinde ad hujus historiæ circumstantias singulas animum advertere simulque mores orientelium vel obiter lustrare voluerimus; haud difficulter, missis aliis contortis interpretationibus, planiorem simplicioremque detegere licebit.

§. VI.

Regibus Orientis non quamcunque, sed certam aquam bibere, usu fuisse receptum, variis veterum Historicorum indubiæ fidei testimoniis accepimus. Ita namque ex. gr. Regibus Persarum aliam aquam bibere non licuisse, quam ex amne Choaspe, testatur auctore Herodoto ATHENÆUS; ὁ περὶ τῶν βασιλέων, ὃς φησὶ ἐν τῇ περὶ τῆς ἐξ ὁδοῦ, ὕδατος, ἀπὸ τῆς χοάσπης πίνει λέγεσθαι, τὸ παρὰ Σέσα μέναι, τὸ δὲ μόνον πίνει ὁ βασιλεὺς. Unde & Xerxem, referente Æliano, cum alio commeatu, aqua ex Choaspe sequebatur. (a) De Rege Persarum tradit tamen STRABO, etiam & Eulæo & Nilo bibere ei licuisse. (b) Quin & ex fonte, qui Aureus dicebatur, bibisse, idem auctor est Athenæus. (c) Hisce

B

παρολ-

(a) Var. Hist. L. XII. c. 40.

(b) Geogr. Lib. XV.

(c) Lib. XI. c. 2.

παρ' ἁλλήλα memorant hodiernum itineraria. Nimirum Gangis aquis non solum vicinos reges ad lotionem & balneum uti, exemplo Regis Narfingæ comprobatur MANDELSLO (d): verum & magnum Mogorum Imperatorem eandem ordinario bibere docet THEVENOTUS (e). Confirmat idem TERRI his verbis; c' est une chose digne de considération, qu' une pinte del' eau du Gange est plus „legere d' une once, qu' une pinte de quelque „autre eau que ce soit. Pour cette raison le Mogol n' en boit point d' autre, & l' on est obligé „de lui en porter, en quelque lieu qu' il soit (f). Sunt qui sibi persuadent, similem morem, certas aquas bibendi & secum in castra portandi, apud Ebræos Reges obtinuisse, Davidem vero, ut & patriam urbem honoraret, nec pauperis tugurii paterni in fastigio regio oblivisceretur, elegisse cisternæ Bethlehemiticæ aquam, mensæ regiæ jugiter inferendam. Cum vero ob subitam hostium urbem circumfidentium irruptionem, penuria aquæ hujus, fortè ob nimiam viciniam loci vel alias causas, non adeo magna in copia asservari, solitæ, laborarent pocillatores regii, ægre hoc tulit David, haud alia aqua sitim sedare solitus. (g)
Nec

(d) *In Itiner. Indiae L. III. pag. 198.*

(e) *Itiner. L. III. L. 1. c. XL. p. 134. seq.*

(f) *dans son voyage au Mogol, §. 2.*

(g) *Vid. Tychonii specimina analectorum S. S. Job. De ughtep. apud Reimarum de vita & Scripsi J. A. Fabricii, p. 336.*

Nec multum abest, quin nostrum quoque ferat calculum hæcce satis ingeniosa sententia. Attamen si modo cogitemus, nihil in texu haberi, quod morem illum Ebræis illius temporis evidenter vindicare queat, nec probabile esse, Regem duriori vivendi generi paulo ante adsvetum, mox ita semet mollietiei tradidisse, ut non nisi unius putei aquis uti voluerit; facile quidem largiemur eum, cum Hierosolymis, aut in vicinia Bethlehemi, degeret, illam alteri præferre potuisse; ast simul nobis concedi postulabimus, Davidi in ejusmodi circumstantiis constituto, plures etiam præterea hujus desiderii fuisse causas.

§. VII.

URbi Hierosolymæ vicinam τὴν ἐν κύκλῳ χάραν, aquæ penuria, suo laborasse tempore refert STRABO (a). Hieronymi ævo, uno fonte, & hoc non perpetuo utebatur civitas; & usque in præsentem diem, ait ipse, sterilitas pluviarum non solum frugum, sed & bibendi inopiam facit. (b) In his enim locis, inquit porro idem alibi, præter parvos fontes, omnes cisternarum aquæ sunt: & si imbres divina ira suspenderit, majus sitis quam famis periculum est. (c) Hinc & obsidentes urbem, tempore belli sacri, maxima aquæ inopia pressos, GULIELMUS TYRIUS, JACOBUS a VI-

B 2

TRIA.

(a) Geogr. L. XVI.

(b) Comment. ad Jerem. c. XIV.

(c) confr. Hieron. ad Amos. c. IV.

TRIACO, aliique historici narrant. Idem & hodiernum obtinere, dubitare nos non sinunt recentiorum temporum itineraria. Horum e numero testem appellasse suffecerit MONCONESIIUM; „cujus hæc sunt verba; La disette de l' eau est „grande en cette ville, une oudre vaut 4. sols, „a ceux, qui n' ont point de cisterne: car l' on „n' en boit point d' autre: celle de Siloë est un „peu salée, & n' est pas de bon gout. (d) Salomonem igitur, ut scribunt Talmudici, ad refarciendum huncce in ipsa metropoli defectum, piscinas tres etiam hodiernum superstites, ad recipiendas aquas, e fonte Etham, prope Bethlehem sito, delatas, construi curasse, & aquæ ductum, quo mediante, ad urbem Hierysolymam usque derivabantur, non improbable esse videtur. Unde tuto colligi crediderim, aquas Bethlehemiticas, quarum bonitatem svavitatemque periegetæ passim commendant, etiam Davidis ætate, si non urbi Hierosolymorum potandæ, saltem mensæ regiæ fuisse adhibitas. Cum vero Rex, adversus Philistæos, qui circa urbem Bethlehem castra posuerant, profectus, in arce quadam a metropoli distita, jam versaretur, ubi forte vel raræ, vel minus gratæ, habebantur aquæ, adeoque & Hierosolymitanis, & iis, quibus uti communiter siveverat, esset destitutus, non mirum, eum Bethlehemiticas, potum ceteroquin sibi consuetum, & bonitate præ reliquis commendabilem, expetiisse. Adde si placeat,

(d) *Voyage en la terre Sainte, part. II. p. 38.*

ceat, Regem hac urbe Bethlehem fuisse oriundum, quam ideo quoque Luc. XI: v. 4.-II. Davidis dictam novimus, ut adeo, quemadmodum natale solum ad se cunctos allicit, & sui immemores esse non permittit, eodem naturali quasi jure, David urbis patriæ laticibus suavissimis sitim restingere optarit.

§. VIII.

Huc spectat porro, quod Regi ad illam urbem accessus hostium copiis, ut ex v. 14. & 16. satis apparet, tum esset præclusus. Animi quippe humani ea est ratio, ut in res gratas, dum eas aut negari sibimet, aut difficulter obtineri intelligit, vehementiori nisu ac ardore feratur: quemque in primis augeri constat, ubi quæ denegantur, eodem jure nobis deberi cogitamus. Ut vero Imperanti non potest non grave admodum esse, quando regiones urbesve imperio suo subiectas, vi hostium injuste ablatas aut detentas cernit: ita & Davidi principi justo, civiumque amanti, illata simili injuria, nihil æquum magis, quam ut eadem animum ejus male haberet, utque urbem sibi detentam recuperare quantocius, populumque a jugo hostium liberare discuperet. Quæ animi in Principe optimo dispositio, si aquarum Bethlehemiticarum sitim vehementiorem accenderit, aut omnia me fallunt, aut nihil in eo in solitum, nihil Regia persona minus dignum sapiens deprehenderit. Quod si pateret, Regem hac siti, desiderium ingens, urbis in suam potestatem redi-

gendæ significare voluisse, affirmaveris: temet equidem a vero non multum aberrasse crediderim. Id certe emphasis formæ Hithpaël, qua vox הִתְחַיַּיתָ in textu habetur expressa, non incomode admittere videtur. (a) Idem & mos veterum regum aquam e regione aliqua petendi, quo signo summum imperium indigitare solitos e Plutarcho probatum dedit BRISSONIUS, (b) non parum adstrueret, modo eundem, eo tempore, Ebræis usitatum fuisse fide dignis testibus evinci posset. Quod tamen argumentum nos urgere nolumus, contenti vel ex supra allatis, præcipue simul sumtis, abunde patefcere, muliebri minime fuisse, & ejusmodi, ut Regi sapienti gravique minus conveniat, illud de quo disceptatur, aquæ Bethlehemiticæ desiderium.

Sed hoc tamen inquis, certe non tam curiose a Sacro Historico erat commemorandum. Recte omnino, nisi dudum esset ostensum, ipsam quæ refertur, actionem rege minime fuisse indignam. Inde nimirum sequitur, nec Historico minoris habendam, quæ inter ceteras res gestas Davidis, litteris consignaretur. Quocirca in primis attendendum, historiam hoc loco in rebus gestis Davidis minime referri; id autem heic agi Scriptori Sacro potissimum, ut heroum Davidis illustriora facinora recenseantur; quorum cum hoc ipsum, de perruptione exercitus Philistæorum, & aqua

(a) *Conf. Danz Interpr. c. III. §. 89.*

(b) *Lia. I. de Reg. Pers. Princip. p. m. 61.*

aqua e fonte Bethlehemitico adducta, esset præ ceteris memoria dignissimum; non potuit nisi manca fieret historia *ὡς ἐν παρόδῳ*, desiderii Davidici mentio prætermitti: cum alioquin qua causa moti, tanto vitæ discrimini se exposuissent, intellectu admodum est difficile.

§. IX.

Philistæorum castra perrupisse tres illustres Davidis Heroas, aquamque e puteo in porta Bethlehemi haustam ad Regem retulisse, versu 16. commemoratum legimus. Cumque mox dicatur, Davidem eam bibere noluisse, verum effudisse *לִיהוָה* inde concludunt, qui allegoricam h. l. tuentur expositionem, sic testatum fuisse, se talem aquam nequiquam desiderasse, aut non tam corporalem, quam spirituales sitim Messia, in Bethlehemi aliquando prodituri, sibi hoc desiderium excitasse. Enimvero, hoc ipsum inde nulla legitima consequentia colligi, facili negotio patefcet, modo ad illam rationem attenderimus, propter quam aquam sibi oblatam bibere recusaverit, nimirum quæ talis est ut aquæ propriæ sic dictæ desiderio exacte satis respondeat.

§. X.

Rationem, cur bibere nollet additurus David, abfit, ait, a me Domine, ut hoc faciam: *חַיִּים מִמֶּנִּי*

וְהָאֵשׁ הַזֶּה הָיָה לָנוּ Sanguis ne hic est vi-
 rorum, qui iverunt in animabus suis? vel potius, ut
 post LXX. Interpr. Diodati, *berei* io il sangue di que-
 sti huomini che sono andati là al rischio della lor
 vita? Biberemne ego biberem sanguinem horum vi-
 rorum, qui eo iverunt, cum periculo vitæ suæ? Quod
 si nimirum aquam spiritualem verbis desiderium
 exprimentibus intendisset David; aliam omnino
 in promptu futuram causam, cur aquam oblatam
 repudiaret, supponamus necesse est. Ita certe mi-
 nus recte verba sua intellecta, habitumque a se
 de alia plane aqua fuisse sermonem, tum erat in-
 dicandum. Jam vero huc ejus solummodo tendit
 responsum, ut innuat, tanto periculo partum,
 quod ipsi offerebatur munus, ut illud acceptare
 impium minusque gloriosum Regi videretur. *Im-
 pium*, quasi sibi fructum honoremque tribueret
 susceptæ contra hostem expeditionis; cum Deo u-
 nice hujus successus omnis tribuenda esset gloria,
 qui e præsentissimo vitæ discrimine viros raræ in
 Regem & patriam fidei, incolumes servare gratio-
 sissime fuerat dignatus. Qua propter & mox in
 Dei gloriam, ut eucharisticum quoddam sacrifici-
 um, aquam effudit. *Minus gloriosum*, regem, ut
 sitim sedaret, aut inordinato appetitui satis face-
 ret, tres insignes Heroas vitæ periculo manifesto
 exponere voluisse. Quorsum hoc referas, ut no-
 tam mollietiei & exercitus contemptum evitaret,
 laudabili abstinentiæ exemplo, aquam Bethlehemi-
 ticam bibere noluisse, haud aliter, ac de Alexan-
 dro

dro M. multi veterum memoriae prodiderunt, quod nempe aquam & is non gustaverit in maxima siti, ne mollior videretur, utque milites alacres ac ad quævis fubeunda pericula redderet intrepidus. Hoc Alexandri factum ita refert Arrianus, Exped. Alex. L. VI. c. 26. πέν δὲ λαβεῖν μὲν καὶ ἐπαινεῖται τῆς κομίσαντας· λαβόντα δὲ, ἐν ὅψει πάντων ἐκχεῖν καὶ ἐπὶ τῷδε τῷ ἔργῳ ἕς πούνους ἐπὶ ῥωδῆναι τὴν στρατιὰν σύμπασιν, ὥστε ἐκείνοι ἀν' οὐρανὸν γενέσθαι πῦσιν ἐκείνο τὸ ὕδωρ πρὸς πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐκχυθέν. Idem Plutarchus in vita ejus p. 689. Polyænus Strateg. 4. 3. 25. Frontinus, Strat. 1. 7. 7. Curtius, L. VII. 5. 12 aliique alibi. Sic & similem Sœbidæ virtutem, in vita Lycurgi, c. 3: Catonis, in Catone c. 12. idem laudat Plutarchus. Rudolphus I. Auftriacorum apex & conditor imperii, non ab- simili ratione pro aqua gloriam hausit, reddite, in- quiens, homini vasculum, nam ego exercitui, non mihi sitiebam. cf. Freinshem. ad Curt. L. VII. 5. 12. Simili proinde David abstinentia significa- vit, cum aquæ semet desiderio teneri Bethlehemi- ticæ esset professus, eo ipso indicasse præcipue, quam ægre ferret, urbem ab hostibus obsessam, quamque vehementer eandem liberatam inque suam iterum ditionem redactam cuperet: Unde & sequitur, ejus injussu, eoque infcio, periculum hocce tres illustres Heroas adiisse.

Quæ cum ita se habeant, aquam hæc proprie dictam intelligi, & Davidem, eam appetendo, Rege nihil indignum, fecisse, paucis hisce pagellis, evictum speramus, atque ad metam properantes, dicimus,

S. D. G.

A L' Auteur de cette Savante Dissertation,
MONSIEUR,

Vous pouvez être persuadé du plaisir que je ressens aujourd'hui de m'acquitter de mes devoirs envers Vous, Monsieur, & de trouver l'occasion favorable de faire l'eloge de Votre erudition & de Vos vertus. Je confesse même avec une extreme joie, que ma plume n'est pas capable d'atteindre Vos merites. Comme il est vrai, que la coutume quèques fois est de louer autant les esprits vifs que les mediocres & sans aucune distinction; de même c'est ce qui m'oblige de garder le silence touchant Vos belles qualites. La raison est, que les flateurs se servent aussi de termes choisis dans ces sortes d'occasion, lors qu'ils veulent depeindre les talens de plusieurs personnes, qui ne les méritent aucunement.

Permettez moi donc seulement de Vous feliciter, Monsieur, de tout mon cœur, sur le cours de Vos travaux Academiques, que Vous avez remplis avec toute l'assiduité possible, & que Vous finissez avec gloire & l'applaudissement du Public.

Esperant & étant convaincu de mon côté, que la Providence & les personnes d'esprit ne manqueront point de Vous accorder les recompenses, que merite Votre sçavoir & les bonnes manieres avec lesquelles Vous gagnez l'estime & l'attachement de tout le monde. C'est de quoi je Vous prie d'être assuré, & de l'amitié sincere avec la quelle j'ai l'honneur d'être

MONSIEUR

Votre très obéissant serviteur,
J. G. BERGMAN.